

[Avaleht](#) > ... > [Raha/Rahalistes Nõuded](#) > [Maksejõuetus/pankrot](#) > Scotland

Maksejõuetus/pankrot

Šotimaa

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Kelle vastu võib algatada maksejõuetusmenetluse?

2016. aasta (Šotimaa) pankrotiseaduse (edaspidi „2016. aasta seadus“) paragrahvis 1 on sätestatud, et „võlgniku vara võidakse arestida“, mis tähendab, et maksejõuetusmenetluse võib algatada erinevate üksuste vastu, mis on 2016. aasta seaduses määratletud võlgnikuna. Sellised üksused on elusolev võlgnik, surnud võlgnik või tema testamenditäitja või isik, kellel on õigus olla nimetatud surnud võlgniku testamenditäitjaks, usaldusfond, täisühing (sealhulgas lõpetatud täisühing), usaldusühing (sealhulgas lõpetatud usaldusühing) kui juriidiline isik või juriidilise isikuna registreerimata üksus 1907. aasta usaldusühingute seaduse tähenduses.

Kooskõlas 1986. aasta maksejõuetusseadusega (edaspidi „1986. aasta seadus“) võib maksejõuetusmenetluse algatada ka (äriühinguna registreeritud või registreerimata) äriühingute vastu.

2 Millised on maksejõuetusmenetluse algatamise tingimused?

Eraisiku maksejõuetusmenetluse võib algatada kas võlgniku avalduse alusel, sh väikese vara menetluse (*minimal asset process*) alusel või võlausaldaja avalduse alusel esimese astme kohtus (*sheriff court*). Võlgnik võib sõlmida ka usalduslepingu (*trust deed*), mis on üksikisiku ja tema võlausaldajate vaheline vabatahtlik maksejõuetusmenetlus.

Elusoleva võlgniku vastu võib maksejõuetusmenetluse algatada tema enda avalduse alusel, kui

- tema võlgade kogusumma (sealhulgas intressid) avalduse esitamise kuupäeval on vähemalt 3000 naelsterlingit;
- võlgnikku ei ole võlgniku avalduse esitamise päevale eelnenud viie aasta jooksul maksejõuetuks tunnistanud;
- finantsnõustaja on seda võlgnikule soovitanud;
- võlgnik on esitanud kohustuste deklaratsiooni (sealhulgas kohustus maksta pankrotihaldurile pärast maksejõuetuks tunnistamist summa, mis on kindlaks määratud ühtse majandusliku olukorra hindamise vahendi (*common financial tool*) abil);
- võlgnik on „ilmselt maksejõuetu“ või talle on määratud tähtaja jooksul antud tõend tema vara maksejõuetuse kohta või ta on sõlminud usalduslepingu, mis ei ole kaitstud usaldusleping võlausaldajate vastuväidete või mittenõustumise tõttu,

avalduse esitamisel ei ole võlgnik „ilmselt maksejõuetu“ üksnes põhjusel, et ta on sõlminud usalduslepingu või on edastanud oma võlausaldajatele teatava teate.

Elusoleva võlgniku vastu võib algatada maksejõuetusmenetluse ka võlgniku enda taotlusel, kuid „väikese vara menetluse“ raames, kus kehtivad teatavad kriteeriumid. Need kriteeriumid on järgmised:

- ühtse majandusliku olukorra hindamise vahendi abil on antud hinnang, et võlgnik ei pea tegema oma maksejõuetusest tulenevalt makseid, või ta on saanud vähemalt kuue kuu pikkuse perioodi jooksul, mis lõpeb avalduse esitamise päeval, ettenähtud makseid;

- võlgniku võlgade kogusumma (koos intressidega) avalduse esitamise kuupäeval on vähemalt 1500 naelsterlingit, kuid mitte üle 17 000 naelsterlingit;
- võlgniku vara koguväärtus taotluse esitamise kuupäeval ei ületa 2000 naelsterlingit;
- võlgniku ühe vara väärtus ei ületa 1000 naelsterlingit;
- võlgnikul ei ole maaomandit;
- võlgnikule on antud tõend tema vara maksejõuetuse kohta;
- kümne aasta pikkuse perioodi jooksul, mis lõpeb võlgniku avalduse esitamise päevale eelneval päeval, ei ole võlgniku suhtes tehtud maksejõuetuse otsust väikese vara menetluse raames esitatud avalduse alusel ning
- viie aasta pikkuse perioodi jooksul, mis lõpeb võlgniku avalduse esitamise päevale eelneval päeval, ei ole võlgniku suhtes tehtud maksejõuetuse otsust muu kui miinimumvara menetluse raames esitatud avalduse alusel ega esitatud taotlust tema maksejõuetuks tunnistamiseks.

Elusoleva võlgniku suhtes saab maksejõuetusmenetluse algatada ka nõuetele vastava võlausaldaja (või nõuetele vastavate võlausaldajate) avalduse alusel, kui võlgnik on „ilmselt maksejõuetu“ ning nõuetele vastav võlausaldaja on pakkunud võlgnikule hiljemalt 12 nädalat enne avalduse esitamist võlanõustamise ja -teabe paketti (edaspidi „VNTP“). VNTP tähendab 2002. aasta võlakokkuleppe ja arestimise (Šotimaa) seaduse (*Debt Arrangement and Attachment (Scotland) Act 2002*, edaspidi „2002. aasta seadus“) paragrahvi 10 lõikes 5 osutatud võlanõustamise ja -teabe paketti.

Nõuetele vastav võlausaldaja (nagu on osutatud eespool) on võlausaldaja, kes avalduse esitamise päeval (või võlgniku avalduse esitamise kuupäeval) on võlgniku võlausaldaja seoses likviidsete või mittelikviidsete võlgadega, välja arvatud tingimuslikud või tulevased võlad või konfiskeerimisotsuse alusel maksmisele kuuluvad summad, olenemata sellest, kas need on tagatud või tagamata ja mis on kokku (või on ühe sellise võla summa) vähemalt 3000 naelsterlingit. Nõuetele vastavad võlausaldajad on võlausaldajad, kes nimetatud kuupäeval on võlgniku võlausaldajad selliste eespool nimetatud võlgade osas, mille kogusumma on vähemalt 3000 naelsterlingit.

Arvestades, et mõiste „ilmselt maksejõuetu“ on üks kriteeriumidest, mis peab olema täidetud, et võlgnik saaks esitada ise oma maksejõuetuse avalduse, või kui võlausaldaja esitab avalduse võlgniku maksejõuetuse kohta, on oluline mõista selle tähendust. Šotimaal on ilmse maksejõuetusega tegemist alati, kui

- võlgniku vara tunnistatakse pankrotivaraks või Inglismaal, Walesis või Põhja-Iirimaal on välja kuulutatud võlgniku pankrot või
- võlgnik, kes ei ole isik, kelle vara suhtes kehtib parajasti arestimismäärus, kes on kinni peetud asjakohase kinnipidamise volituse alusel või tõttu või kelle suhtes kohaldatakse konfiskeerimis- või arestimismäärust, on oma võlausaldajatele kirjalikult teatanud, et on lõpetanud oma võlgade maksmise tavapärase majandustegevuse käigus, või
- tema suhtes on algatatud põhimenetlus muus liikmesriigis kui Ühendkuningriik;
- võlgnik sõlmib usalduslepingu;
- pärast võlgnikule nõuetekohaselt vormistatud võla tasumise korralduse kättetoimetamist möödub maksetähtaeg, ilma et makset oleks tehtud (välja arvatud juhul, kui võlgnik suutis ja tahtis võla tekkimise ajal maksta oma võlad tähtajaks tagasi või võlgnik oleks saanud sellel ajal need võlad tähtajaks tasuda, kuid võlgniku vara suhtes kehtis arestimismäärus või selle suhtes kohaldati konfiskeerimis- või sissenõudmismäärust);
- võlgniku vara mis tahes osa kohta tehakse kohtumäärus kas maksmiseks või tagatiseks (välja arvatud juhul, kui võlgnik suutis ja tahtis võla tekkimise ajal maksta oma võlad tähtajaks tagasi või võlgnik oleks saanud sellel ajal need võlad tähtajaks tasuda, kuid võlgniku vara suhtes kehtis arestimismäärus või selle suhtes kohaldati konfiskeerimis- või sissenõudmismäärust);
- võlgnik tasub kohtumääruse või võladokumendiga kinnitatud võla (nagu on määratletud 2002. aasta seaduse paragrahvis 10) selle seaduse 1. osa kohase võlgade maksmise programmi raames ja programm tühistatakse (välja arvatud juhul, kui võlgnik suutis ja tahtis võla tekkimise ajal maksta oma võlad tähtajaks tagasi või võlgnik oleks saanud sellel ajal need võlad tähtajaks tasuda, kuid võlgniku vara suhtes kehtis arestimismäärus või selle suhtes kohaldati konfiskeerimis- või sissenõudmismäärust);
- võlgniku võlausaldaja on toimetanud võlgnikule likviidse võla kohta, mis (või likviidsete võlgade kohta, mille kogusumma) on vähemalt 1500 naelsterlingit, kohtuametnikuga kätte ettenähtud vormil nõude, millega nõuab temalt võla (või võlgade) tasumist või selle (või nende) tasumiseks tagatise leidmist, ning võlgnik ei ole kolme nädala jooksul pärast nõude kättetoimetamise kuupäeva nõuet täitnud ega teatanud

võlausaldajale tähitud kirja teel, et ta eitab võla olemasolu või seda, et võlausaldaja nõutud võlasumma kuulub viivitamata maksmisele.

Elusoleva võlgniku suhtes võib maksejõuetusmenetluse algatada ka ajutine haldur või liikmesriigis põhimenetluses määratud likvideerija.

Usalduslepingu alusel tegutsev usaldusisik võib algatada elusoleva võlgniku suhtes maksejõuetusmenetluse ainult siis, kui võlgnik ei ole täitnud talle usalduslepingu alusel pandud kohustust, mida ta oleks mõistliku eelduse kohaselt täita saanud, või kohustusi mis tahes juhise või nõude alusel, mille usaldusisik on talle usalduslepingu rakendamisel põhjendatult esitanud, või kui usaldusisik kinnitab oma avalduses, et maksejõuetusotsuse tegemine oleks võlausaldajate huvides.

Surnud võlgniku vastu võib maksejõuetusmenetluse algatada ka surnud võlgniku nõuetekohase võlausaldaja (või nõuetekohaste võlausaldajate), ajutise halduri, liikmesriigis põhimenetluses määratud likvideerija või usalduslepingu kohaselt tegutseva pankrotihalduri avalduse alusel. Surnud võlgniku suhtes saab maksejõuetusmenetluse algatada ka võlgniku avalduse alusel, mille esitab testamenditäitja või isik, kellel on õigus olla nimetatud pärandvara testamenditäitjaks.

Selleks et võlgnik saaks sõlmida usalduslepingu, peab minimaalne tagasimakseperiood olema 48 kuud, kui ei lepita kokku teistsuguses korralduses. Usalduslepingutes nõutakse ka seda, et eraisik maksaks lepingu kehtivusaja jooksul iga kuu kindlaksmääratud summa. Vabatahtlik usaldusleping ei ole aga siduv ühelegi võlausaldajale, kes ei nõustu selle tingimustega, ja selleks, et see muutuks kaitstud lepinguks, peab võlg olema vähemalt 5000 naelsterlingit.

Šotimaal võib äriühingu maksejõuetusmenetlus olla kas likvideerimine (vabatahtlik või kohtumääruse kohaselt), ümberkorraldamine (äriühingu vabatahtlik kokkulepe (edaspidi „vabatahtlik kokkulepe“) või saneerimine) või pankrotivara valitsemine. Saneerimist võib kasutada ka likvideerimismenetlusena. See ei ole kitsalt tõlgendades ümberkorraldamise protsess.

Kõik võlausaldajad (erasektor või valitsus) võivad pöörduda kohtusse ja taotleda äriühingu likvideerimise (sundlikvideerimise) või saneerimise alustamist, samas kui äriühing ise võib otsustada tegevuse lõpetamise kasuks (vabatahtlik likvideerimine, mille puhul võib ühing olla nii maksevõimeline kui ka maksejõuetu; maksevõime üle otsustatakse suutlikkuse järgi tasuda kõik võlad 12 kuu jooksul). Äriühing võib taotleda likvideerimist ka kohtult. Lisaks sellele võib äriühingu likvideerimise taotlusega kohtu poole pöörduda ka riigisekretär, kui see on avalikes huvides.

Sundlikvideerimise põhjus võib olla asjaolu, et äriühing ei suuda oma võlgu tasuda (maksejõuetus); sellist maksejõuetust tõendab rahuldamata seadusjärgne maksenõue või täitmata kohtuotsus. Kohus võib ka nõuda, et äriühing likvideeritaks põhjusel, et see oleks õiglane ja aus. Pärast seda, kui kohtule on esitatud (mis tahes isiku poolt) sundlikvideerimise taotlus, võib kohus määrata ajutise likvideerija. Sellised määramised tehakse üldjuhul äriühingu vara kaitsmiseks enne kohtuistungit, kus likvideerimist arutatakse. Ajutise likvideerija volitused on sätestatud tema määramist käsitlevas kohtumääruses.

Äriühingu saneerimise algatamiseks peab ta olema maksejõuetu või tõenäoliselt muutuma maksejõuetuks. Kohtupraktikas on leitud, et „tõenäoline“ tähendab siin, et maksejõuetus on tõenäolisem kui maksevõimelisus. Äriühing või selle juhid võivad määrata halduri, seda võib teha ka kommertsrandipidaja (sellised määramised tehakse kohtuväliselt).

Äriühing võib esitada vabatahtliku kokkuleppe ettepaneku. Selleks ei pea see olema maksejõuetu. Äriühingu vabatahtliku kokkuleppe ettepaneku võib esitada ka likvideerimismenetluse või saneerimismenetlusega tegelev vastavate volitustega isik (kui üks neist menetlustest on juba alanud).

Selline isik võib tegutsema hakata kohe menetluse alguses (kas äriühingu otsus tegevus lõpetada; kohtu määrus saneerimis- või likvideerimismenetluse algatamiseks või halduri määramise teate esitamine kohtule (kui määramist ei ole tehtud kohtumäärusega)).

3 Millist vara käsitatakse pankrotivarana? Kuidas koheldakse vara, mille

võlgnik on omandanud või mis on talle üle antud pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Kogu võlgniku vara, välja arvatud mõned erandid, läheb maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäeval pankrotihalduri valdusse ja muutub pankrotivara osaks. Pankrotihaldurile antakse vara valdusõigus ja võlgnik jääb sellest õigusest ilma. Pankrotihaldur saab ka selle vara valdusõiguse, mis läheb võlgnikule üle pärast arestimise kuupäeva, kuid enne võlgniku vabastamist menetlusest tulenevatest kohustustest. Võlgniku kogu vara ei hõlma üüriintresse, mis tulenevad üürilepingust, mis on kindlustatud üürileping 1988. aasta elamumajanduse (Šotimaa) seaduse II osa tähenduses või kaitstud üürileping 1984. aasta (Šotimaa) üüriseaduse tähenduses, mille sõlmimise tingimusena ei saa selle seaduse VIII osa ühegi sätte kohaselt õiguspäraselt nõuda mingit lisatasu, või Šoti tagatud üürileping 2001. aasta elamumajanduse (Šotimaa) seaduse tähenduses.

Vara, mis ei lähe üle pankrotihaldurile, hõlmab väljaspool eluaset hoitavat vara, mille arestimiseks ei ole 2002. aasta seaduse paragrahvi 11 lõike 1 kohaselt õigust, või eluruumis hoitavat vara, mis ei ole oluline vara 2002. aasta seaduse 3. osa tähenduses. Välja jäetakse ka vara, mida võlgnik haldab usaldusomandina. Ka juhul, kui võlgnikul, kelle suhtes kohaldatakse miinimumvara menetlust, on põhjendatult vaja sõidukit kasutada, ei loeta varaks ühtegi võlgnikule kuuluvat sõidukit, mille väärtus ei ületa 3000 naelsterlingit.

Võlgniku vara andmine pankrotihalduri valdusse ei mõjuta üürileandja hüpoteegiõigust.

Tuleb meeles pidada, et õiguste andmist käsitlevad sätted ei piira tagatud võlausaldaja õigusi, mis seisavad pankrotihalduri õigustest eespool.

Usalduslepinguga antakse võlgniku vara üle valitsemiseks võlausaldajate kasuks ja võlgade tasumiseks, ehkki võlgnik võib üle anda ainult vara, mida on võimalik üle anda vabatahtlikult. Usalduslepingu kaitstud lepinguks muutumise puhuks sisaldab 2016. aasta seadus sätteid võlgniku pärandvara üle kokkuleppe saavutamise kohta.

Äriühingu maksejõuetuse korral kohaldatakse maksejõuetusmenetlust äriühingule kuuluva kogu vara suhtes, olenemata vara asukohast maailmas. Mõistel „vara“ on õiguses lai määratlus.

4 Milline on võlgniku ja milline pankrotihalduri pädevus?

Eraisiku maksejõuetusmenetluse või usalduslepingu pankrotihaldur (või vastavate volitustega isik) peab olema kvalifitseeritud pankrotihaldur. Pankrotihalduri mõiste tähendus on 1986. aasta seaduse kohaselt Šotimaal sama sisuga nagu Inglismaal ja Walesis. Tegutsemine Šotimaal pankrotihaldurina, olemata kvalifitseeritud pankrotihaldur, on kuritegu, välja arvatud juhul, kui tegemist on Šotimaa pankrotiametiga *Accountant in Bankruptcy*.

Pankrotihaldur peab olema füüsiline isik. Pankrotihaldurite tegevuslube võib välja anda ainult kutseorganisatsioon, kellele riigisekretär annab sellekohase volituse. Loa saamiseks peab taotleja sooritama eksamid ja tal peab olema teatav arv tunde töökogemust maksejõuetusmenetluse valdkonnas.

Igas eraisiku maksejõuetusmenetluses on pankrotihaldur, kelle ülesanded on üldiselt järgmised:

- nõuda sisse, hallata ja realiseerida võlgniku vara, asugu see Šotimaal või mujal;
- jagada vara võlgniku võlausaldajate vahel nende vastavate õiguste kohaselt;
- selgitada välja võlgniku maksejõuetuse põhjused ja sellega seotud asjaolud;
- teha kindlaks võlgniku kohustuste ja varade olukord;
- pidada oma ametiaja jooksul registrit, et koostada arestimisprotsessi kohta täpne aruanne;
- pidada järjepidevat arvestust võlgniku vara valdusse võtmise üle, kusjuures volinikud (kui neid on), võlausaldajad ja võlgnik peavad saama neid registreid igal mõistlikul ajal kontrollida, ning
- esitada, olenemata sellest, kas pankrotihaldur töötab endiselt maksejõuetusmenetlusega, pankrotiametile (*Accountant in Bankruptcy*) teavet, mida viimane peab vajalikuks 2016. aasta seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks.

Pankrotihaldur võtab oma ülesannete täitmisel arvesse ka volinike (kui neid on) nõuandeid.

Kui pankrotihalduril on põhjendatud alus kahtlustada, et võlgnik on toime pannud õigusrikkumise seoses oma

varaga, varaga seotud tehingutega või oma äri- või finantsasjadega, või et muu isik kui võlgnik on pannud toime õigusrikkumise oma tehingutes võlgnikuga, ajutise pankrotihalduriga või pankrotihalduriga seoses võlgniku vara, äri- või finantsasjadega, teatab pankrotihaldur sellest Šotimaa pankrotiametile (*Accountant in Bankruptcy*). Ka siis, kui pankrotihalduril on põhjendatud alus arvata, et võlgniku käitumine on selline, mille tagajärjel võib kohtunik (*sheriff*) rahuldada avalduse pankrotipiirangute otsuse kohta, teatab pankrotihaldur sellest pankrotiametile. See teave on rangelt konfidentsiaalne.

Kui pankrotihaldur on Šotimaa pankrotiamet (*Accountant in Bankruptcy*), võib ta pöörduda kohtuniku poole juhiste saamiseks maksejõuetusmenetluses tekkivas mis tahes spetsiifilises küsimuses.

Kui võlgnik, võlausaldaja või mõni muu huvitatud isik ei ole rahul pankrotihalduri mis tahes tegevuse, tegevusetuse või otsusega, võib ta pöörduda esimese astme kohtusse, ja sellise avalduse esitamise korral võib kohtunik pankrotihalduri mis tahes teo või otsuse kas kinnitada, tühistada või seda muuta või ta võib anda pankrotihaldurile juhiseid või teha sellise määruse, mida ta peab asjakohaseks.

Äriühingu maksejõuetuse korral menetlust juhtiva isikuna ametisse asuva pankrotihalduri töötasu määravad võlausaldajad. Pankrotihaldur võib kohtusse pöörduda, kui ta leiab, et võlausaldajate määratud töötasu tase on ebapiisav. Võlausaldajad võivad pöörduda kohtusse, kui nad leiavad, et töötasu on liiga suur.

5 Millistel tingimustel võib teha tasaarvestuse?

Enne maksejõuetust tekkinud võla võib tasaarvestada enne maksejõuetust tekkinud nõudega võlausaldaja vastu. Võla, mis tekib pärast maksejõuetust, võib tasaarvestada nõudega, mis tekib pärast maksejõuetust.

6 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus võlgniku kehtivatele lepingutele?

Kuigi eraisiku maksejõuetusmenetluse haldur esindab nii võlausaldajaid kui ka võlgnikku, ei esinda ta võlgnikku tema kohustustes. Seega ei ole pankrotihaldur, kui ta astub ametisse ja võtab vara enda valdusse, seotud võlgniku võlausaldajatega mis tahes jätkuvate kohustuste või lepingutega, mis jätkuvad pärast maksejõuetusmenetluse algust. Samas võib pankrotihaldur võlausaldajate volitusel lepingu täitmise üle võtta. Seda tehes seob pankrotihaldur võlausaldajad (või volituse andnud isikud) kas otse või on pankrotihalduril võlausaldajate suhtes isiklik vabastus vastutusest. Pankrotihaldur, kes võtab lepingu täitmise üle ilma võlausaldajate volitusest, vastutab kohustuste eest isiklikult.

Pankrotihaldur võib sõlmida ükskõik millise lepingu, kui leitakse, et see oleks võlgniku vara valitsemise seisukohast kasulik, välja arvatud siis, kui lepingu sõnaselged või kaudsed tingimused vastuvõtmise välistavad.

Mõne lepingu puhul ei pea pankrotihaldur täitma mingeid kohustusi ja võib lihtsalt nõuda lepingust tulenevaid hüvesid, näiteks makse saamist. Teiste lepingute puhul võib pankrotihaldur kohustusi täita, kuna sellest tekib varale kasu.

Kui pankrotihaldur ei võta lepingu täitmist üle, võib teine lepingupool esitada maksejõuetuse korral tavalise võlausaldajana kahju hüvitamise nõude, kuid mitte siis – juhul kui lepingus puudub erisäte –, kui teine pool on pärast maksejõuetuse tekkimist lepingu lõpetanud või selleks nõusoleku andnud.

Pankrotihalduri lepingulised volitused eraisiku maksejõuetuse korral on sätestatud 2016. aasta seaduse paragrahvis 110. Pankrotihaldur peab 28 päeva jooksul pärast võlgniku sõlmitud lepingu mis tahes osalise kirjaliku taotluse saamist lepingu täitmise üle võtma või sellest keelduma. 28päevast tähtaega võib pikendada esimese astme kohtusse esitatud taotluse alusel, kui pankrotihaldur on Šotimaa pankrotiamet (*Accountant in Bankruptcy*), või pankrotiametile esitatud avalduse alusel, kui viimane ei ole pankrotihaldur. Kõik sellised tähtaja pikendamise otsused võidakse üle vaadata või edasi kaevata. Pankrotiamet võib enne juhtumi asjus otsuse või mis tahes muudatuse tegemist pöörduda juhiste saamiseks ka kohtuniku (*sheriff*) poole. Kui pankrotihaldur ei vasta 28 päeva (või olenevalt olukorrast mis tahes pikema aja) jooksul kirjalikult ühegi lepinguosalise taotlusele, loetakse, et pankrotihaldur on lepingu täitmise ülevõtmisest keeldunud.

Teatavate teenuste osutamist (kommunaalteenused, sideteenused ning IT-teenused, mida peetakse „elutähtsaks“) võib maksejõuetuse korral jätkata ilma, et oleks vaja tasuda maksejõuetusmenetluse algatamise

ajal maksmata võlgnevusi.

Äriühingu maksejõuetuse korral ei ole maksejõuetusmenetlust juhtiv isik kohustatud täitma võlgnikust äriühingu sõlmitud lepinguid. Likvideerija võib kahjumlikust lepingust loobuda, lõpetades maksejõuetu isiku osaluse selles / vastutuse selle eest (vastaspool võib esitada maksejõuetusmenetluse raames nõudeid maksejõuetuse tagajärjel tekkinud kahjude hüvitamiseks). Elutähtsad tarded välja arvatud, võivad tarnijad maksejõuetuse korral lepingud lõpetada (kui see on sätestatud nende lepingus). Tasumata kaubad/teenused on maksejõuetuse korral nõuded.

7 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus üksikute võlausaldajate algatatud menetlustele (välja arvatud pooleliolevatele kohtuasjadele)?

Eraisiku maksejõuetuse korral lubab 2016. aasta seaduse paragrahvi 109 lõige 5 pankrotihalduril osaleda võlgniku varaga seotud kohtumenetlustes või jätkata neid.

Üldiselt on nii, et kui kellelgi on maksejõuetuse kuupäeval võlgniku vastu nõue, esitab ta selle maksejõuetusmenetluses. Vaidlusaluse võla lahendamiseks kõige sobivam viis võib aga olla võlgniku vastu hagi esitamine.

Likvideerimisprotsess ja saneerimistoimingud annavad aluse moratooriumile. Äriühingu vastu ei saa algatada pärast moratooriumi kehtestamist kohtumenetlust ilma vastavaid volitusi omava isiku nõusolekuta või kohtu loata.

Äriühingu vabatahtliku kokkuleppe korral ei saa ükski lepinguga seotud võlausaldaja võla sissenõudmiseks õiguslikke meetmeid võtta (sest ta on seotud heakskiidetud kokkuleppega). Kokkuleppe heaks kiitnud võlausaldaja võib sellise meetme võtta, kui talle ei ole makstud.

8 Millist mõju avaldab maksejõuetusmenetlus selliste kohtuasjade jätkamisele, mis on maksejõuetusmenetluse algatamise ajal pooleli?

Võlgnik ei saa alustada ega jätkata kohtuvaidlust, mida on valmis jätkama pankrotihaldur. Hagi algatamise õigus tuleks anda pankrotihaldurile, millega antakse talle võimalus ise hagi esitada või seda kaitsta. Kohtuvaidlust võib siiski jätkata, olenemata pankrotihalduri seisukohast.

Staatust mõjutavaid menetlusi, nagu abielulahutust, võib võlgnik jätkata hoolimata maksejõuetusmenetluse alustamisest. Moraalse kahju hüvitamise hagi on poole isiklikku laadi asi, nii et pankrotihalduril ei ole õigust menetlust algatada, kuigi pankrotihaldur võib esitada varalise kahju hüvitamise hagi või osaleda menetluses, milles nõutakse moraalset kahju hüvitist, või võlgnikul võib olla kohustus pankrotihaldurile aru anda mis tahes hagi eest saadud laekumiste kohta.

Šotimaal kehtivad sätted, mis võimaldavad võlgnikul väljendada kavatsust taotleda maksejõuetust või usalduslepingut, taotledes moratooriumi. Moratooriumi eripära on see, et see tagab võlgnikule 6nädalase kaitse kohustuste täitmise eest. Nii et kohtuprotsess võib sellel maksejõuetusmenetluse algatamise eelsel ajal jätkuda, kuid tehtud otsust ei ole võimalik täita.

Likvideerimis- ja saneerimisprotsess annavad aluse moratooriumiks. Menetlust juhtiva isiku või kohtu loata ei saa maksejõuetusmenetluse algatamise kuupäeval pooleliolevaid hagsid jätkata.

Võlausaldaja, kes osaleb äriühingu vabatahtliku kokkuleppe heakskiitmise ajal pooleliolevas menetluses, ei saa seda menetlust jätkata, kuna äriühingu vabatahtliku kokkuleppe tingimused on talle siduvad (olenemata sellest, kuidas ta selle heakskiitmise üle hääletas).

9 Kuidas osalevad maksejõuetusmenetluses võlausaldajad?

Võlausaldajaid saab maksejõuetusmenetlustesse kaasata mitmel viisil, sealhulgas võlausaldajate koosolekute kaudu. Pankrotihaldur peab 60 päeva jooksul pärast maksejõuetusmenetluse algatamist otsustama, kas kutsuda kokku võlausaldajate korraline koosolek. Koosoleku toimumise korral võivad kohalolevad võlausaldajad hääletada pankrotihalduri asendamise üle. Kui pankrotihaldur otsustab koosolekut mitte kokku kutsuda, võivad

võlausaldajad seda taotlema ja pankrotihaldur on kohustatud koosoleku kokku kutsuma, kui seda taotlevad võlausaldajad, kes esindavad vähemalt neljandikku kõigi nõuete summast (kogu võlgnevuse põhjal). Võlausaldajad võivad igal ajal kokku kutsuda muid koosolekuid. Koosolek tuleb pidada, kui selle kutsub kokku kümnendik võlausaldajatest või võlausaldajad, kes esindavad kolmandikku kõigi nõuete summast (võlgnevuse alusel). Võlausaldajate koosolek võib anda pankrotihaldurile juhiseid, kuid pankrotihalduril ja teistel võlausaldajatel on õigus esitada kaebus esimese astme kohtusse (*sheriff court*). Kõigil võlausaldajate koosolekutel võib valida volinikke. Volinikke saab valida pankrotihalduses üldiste nõuannete andmiseks ja järelevalve tegemiseks, sealhulgas pankrotihalduri raamatupidamisaruannete kontrollimiseks. Volinikud on võlausaldajad või nende volitatud esindajad. Kui volinikke ei valita, täidab seda funktsiooni Šotimaa pankrotiamet (*Accountant in Bankruptcy*).

Pankrotihaldurid peavad esitama raamatupidamisaruanded esimese aasta lõpus ja seejärel korrapäraselt kuni maksejõuetusmenetluse lõpuni. Raamatupidamisaruandeid peab kontrollima pankrotiamet või seda peavad tegema valitud volinikud. Võlausaldajatele saadetakse pankrotihalduri kulutuste ja töötasu kindlaksmääramise otsuse koopiaid. Võlausaldajad võivad paluda aruandeid näha ja võivad otsuse edasi kaevata.

Mis puudutab tavalist usalduslepingut, ei ole leping võlausaldajatele siduv, välja arvatud juhul, kui nad on selle tingimustega nõustunud ja sellele on antud kaitse.

Äriühingu maksejõuetusmenetluses osalevad võlausaldajad oma koosolekute ja muude otsustusprotsesside kaudu. Samuti võivad nad luua toimkonna ja valida selle liikmed. Menetlust juhtivad isikud peavad võlausaldajaid juhtumi menetlemise edenemisest korrapäraselt (iga 6 või 12 kuu tagant) teavitama.

10 Kuidas võib pankrotihaldur kasutada või käsutada pankrotivara?

Eraisiku maksejõuetuse korral viib pankrotihaldur maksejõuetusmenetlust läbi võlausaldajate nimel ning tal on volitused kindlaks teha ja sisse nõuda võlgniku vara, mis antakse pankrotihalduri valdusse. 2016. aasta seaduse paragrahvis 109 on sätestatud, et pankrotihaldur võtab võimalikult kiiresti pärast ametisse nimetamist võlgniku vara sissenõudmise eesmärgil (arvestades võlgniku perekonna kodu puhul seaduse paragrahvi 113 sätteid) oma valdusse kogu võlgniku vara, mille suhtes antakse pankrotihaldurile õigused, ja kõik võlgniku valduses või tema käsutuses olevad dokumendid, mis on seotud tema varaga või tema äri- või finantsasjadega. Samuti peab pankrotihaldur koostama vara loetelu ja vara hinnangu ning neid säilitama ja seejärel saatma kõigi selliste loetelude ja hinnangute koopiaid Šotimaa pankrotiametile. Ka on pankrotihalduril õigus tutvuda kõikide võlgniku vara või äri- või finantsküsimumustega seotud dokumentidega, mille võlgnik on saatnud või mis on saadetud võlgniku nimel kolmandale isikule ja mis on selle kolmanda isiku käes, ning teha nendest dokumentidest koopiaid. Kui keegi takistab pankrotihaldurit, kes teostab või üritab teostada õigust dokumentidega tutvuda, võib kohtunik (*sheriff*) pankrotihalduri taotlusel anda sellele isikule korralduse pankrotihalduri takistamine lõpetada. Pankrotihaldur võib lisaks nõuda võlgniku omandiõigust tõendava dokumendi või muu dokumendi üleandmist, hoolimata sellest, et see on koormatud pandiõigusega, piiramata seejuures pandiomaniku eesõigusi.

Kui vara on sisse nõutud, peab haldur vara valitsema ja selle realiseerima. 2016. aasta seaduse paragrahvi 109 kohaselt konsulteerib pankrotihaldur pärast ametisse nimetamist niipea kui võimalik oma ülesannete täitmise teemal Šotimaa pankrotiametiga ja järgib teatavate eranditega üldisi või konkreetseid juhiseid, mida võlausaldajad on talle andnud volinike kaasamise kohta, mida on andnud kohtunik või Šotimaa pankrotiamet selle kohta, kuidas pankrotihaldur peaks neid ülesandeid täitma.

Pankrotihaldur võib teha järgmist:

- jätkata võlgniku mis tahes äritegevust või selle lõpetada;
- osaleda võlgniku varaga seotud kohtumenetlustes või jätkata neid;
- luua kinnisvara mis tahes osa suhtes tagatis;
- kui mõni õigus, optsoon või muu volitus on võlgniku vara osa, teha makseid või võtta kohustusi, et saada võlausaldajate kasuks vara, mis on õiguse, optsooni või volituse ese;
- laenata raha, kui pankrotihalduril on seda vaja võlgniku vara kaitsmiseks, ning
- sõlmida või säilitada võlgniku äri või vara kaitseks kindlustuspoliise.

Pankrotihaldur võib võlgniku vara müüa kas avalikul müügil või eratehingu kaudu.

Võlgniku kinnisvara mis tahes osa müügi suhtes, mis on koormatud ühe või mitme võlausaldaja kinnispandiga,

kui tagatud võlausaldaja või võlausaldajate õigused on halduri õiguste suhtes eelisolukorras, kohaldatakse järgmisi reegleid:

- pankrotihaldur võib seda osa müüa ainult iga sellise võlausaldaja nõusolekul, välja arvatud juhul, kui ta saavutab kõigi selliste tagatiste vabastamiseks piisavalt kõrge hinna;
- võlausaldaja ei saa võtta meetmeid oma tagatise sissenõudmiseks selle osa suhtes pärast seda, kui pankrotihaldur on võlausaldajale teada andnud, et kavatses selle müüa, ja pankrotihaldur ei saa alustada selle osa müügimenetlust pärast seda, kui võlausaldaja on teatanud pankrotihaldurile, et ta kavatses alustada selle osa müümist;
-
- kui pankrotihaldur või võlausaldaja on andnud müügist teada (nagu on kirjeldatud eespool), kuid on sellega põhjendamatult viivitanud, võib võlausaldaja, kellele on müügist teatatud, tagatise sisse nõuda, või vastupidi, pankrotihaldur võib selle osa müüa, juhul kui kohtunik (*sheriff*) annab selleks loa.

Pankrotihalduri ülesanne võlgniku vara müümisel hõlmab varaga seotud võlgade müümist koos varaga või ilma.

Pankrotihaldur võib müüa mis tahes kiiresti riknevat kaupa, järgimata antud juhiseid, kui ta leiab, et selliste juhiste järgimine mõjuks müügile halvasti.

2016. aasta seaduse paragrahvi 109 kohaselt ei saa võlgniku vara osta pankrotihaldur, pankrotihalduriga seotud isik või kes tahes volinikest.

Pankrotihaldur peab täitma 2016. aasta seaduse paragrahvi 109 lõike 7 nõudeid ja võib teha kõike, mis on paragrahvi 109 kohaselt lubatud, kui see on tema arvates võlgniku varale kasulik ja võlausaldajate huvides.

11 Milliseid nõudeid esitatakse võlgniku pankrotivara suhtes ja kuidas käsitletakse nõudeid, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist?

Šotimaal on võlausaldajate nõuded maksejõuetusmenetluses võlgnevused, mis olid üldjuhul olemas maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäeval. Kui avalduse esitas võlgnik, siis on maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäev avalduse vastuvõtmise kuupäev. Kui maksejõuetusmenetlus algatati võlausaldaja avalduse alusel, on maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäev esimese võlgnikule esitatud nõude kuupäev.

Varast makstakse ka pankrotihalduri kulutused ja töötasu, selle võlausaldaja kulud, kes esitas võlgniku maksejõuetuse väljakuulutamise avalduse, või kulud, mis tekkisid seoses avaldusega, ning võlgadelt alates maksejõuetuse väljakuulutamise kuupäevast arvestatud intressid (tingimusel, et kogutakse piisavalt rahalisi vahendeid).

Nõudeid, mis tekivad pärast maksejõuetusmenetluse algatamist, ei saa esitada. Seepärast võib võlausaldajal, kelle nõue tekib pärast arestimist, olla võlgniku vastu nõue, mis võib põhjustada täiendava maksejõuetusmenetluse algatamise. On tõsi, et ühe võlgniku suhtes võib menetluses olla rohkem kui üks maksejõuetus.

Äriühingu maksejõuetusmenetluses võib nõuda sisse kõik äriühingu võlad ja maksekohustused, mis äriühingul olid enne maksejõuetusmenetluse algatamist. Samuti võidakse sisse nõuda tulevasi võlgu, kuid need diskonteeritakse nüüdisväärtuseni. Teatud kriminaalsest tegevusest (näiteks ebaseaduslik uimastiäri) tulenevad nõuded ei ole saneerimismenetluse või likvideerimise korral vastuvõetavad. Pärast menetluse alustamist tekkinud kohustused loetakse kuludeks. Nende suhtes kehtib eraldi maksmise hierarhia, kuid enne, kui raha saab võlausaldajate vahel jagada, peavad olema täidetud kõik maksekohustused.

12 Milline on nõuete esitamise, kontrollimise ja tunnustamise kord?

2016. aasta seaduse paragrahvis 122 on esitatud sätted selle kohta, kuidas esitatakse nõudeid eraisiku maksejõuetuse korral. Selleks et saada otsus võlausaldaja õiguse kohta (kui rahalised vahendid on olemas) talle väljamaksete tegemiseks võlgniku varast, peab võlausaldaja esitama pankrotihaldurile nõude hiljemalt „asjaomasel päeval“. Asjaomane päev on päev, mis saabub 120 päeva pärast päeva, millal võlausaldajale

teatati, kas pankrotihaldur kavatseb kokku kutsuda korralise koosoleku, või kui võlausaldajale ei teatata, siis 120 päeva pärast päeva, millal pankrotihaldur saadab võlausaldajale teate, milles kutsub üles nõudeid esitama.

Kui võlausaldaja esitab pankrotihaldurile hilinenud nõude (pärast asjaomast päeva), võib pankrotihaldur teha iga aruandeperioodi kohta otsuse võlausaldaja õiguse suhtes saada makseid (kui vahendid on olemas) võlgniku varast, kui nõue esitatakse hiljemalt 8 nädalat enne aruandeperioodi lõppu ning esinesid erandlikud asjaolud, mis takistasid nõude esitamist enne asjaomast päeva.

Pankrotihaldur võib võlausaldaja esitatud nõude kehtivuse kinnitamiseks või selle summa kontrollimiseks nõuda võlausaldajalt lisatõendeid. Teise võimalusena võib pankrotihaldur nõuda selliste tõendite esitamist kõigilt teistelt isikutelt, kes tema arvates on võimelised selliseid tõendeid esitama. Kui võlausaldaja või muu isik keeldub seda tegemast või viivitab sellega, võib pankrotihaldur pöörduda esimese astme kohtusse, et saada kohtumäärus, millega nõutakse, et võlausaldaja või muu isik ilmuks kohtuniku (*sheriff*) juurde eraviisiliseks küsitlemiseks.

Võlausaldaja nõuded tuleb esitada ettenähtud vormil, nagu on sätestatud 2016. aasta (Šotimaa) pankrotimäärustikus.

Äriühingu maksejõuetuse korral võivad võlausaldajad esitada nõude (võlatõendi) menetluse mis tahes hetkel. Nõue tuleb esitada nii, et selle üle oleks võimalik hääletada koosolekul (või mis tahes otsustusmenetluses) või jaotamises osaleda. Saneerimismenetluse või likvideerimise korral, kui on ette nähtud jaotamine, kirjutab vastavate volitustega isik kõigile neile võlausaldajatele, kes peavad oma nõudeid veel tõendama, märkides, et toimub vara jaotamine, ja kutsudes neid üles nõudeid esitama, ja määrates selleks viimase kuupäeva, et kõnealuses jaotamises osaleda. Menetlust juhtiv isik võib pärast seda kuupäeva esitatud nõudeid käsitleda, kuid ta ei ole selleks kohustatud. Kui likvideerimine toimub kohtu korraldusel, on olemas standardvorm, mis tuleb võlgade tõendamiseks esitada. Üheski muus menetluses tüüpvormi ei ole, kuid teiste menetluste õigusraamistikus on sätestatud, mida peab tõendav dokument jaotamises osalemiseks sisaldama. Kui võlausaldaja ei esita nõuet õigel ajal, ei saa ta vara jaotamises osaleda.

13 Milline on pankrotivara müügist laekunud tulu jaotamise kord? Millised on nõuete rahuldamisjärgud?

Eraisiku maksejõuetusmenetluses on jaotamise järjekord järgmine:

1. ajutise halduri kulud, mis on tekkinud võlgniku vara valitsemisel, ja töötasu;
2. pankrotihalduri kulud, mis on tekkinud võlgniku vara valitsemisel, ja töötasu;
3. kui võlgnik on surnud, siis mõistlikud surivoodi ja matusekulud ning surnu vara valitsemisel kantud mõistlikud kulud;
4. avalduse esitanud või võlgniku esitatud maksejõuetuse väljakuulutamise avalduses nimetatud võlausaldaja mõistlikud kulud;
5. tavalised eelisjärjekorras olevad võlad (välja arvatud maksejõuetuse kuupäevaks kogunenud intressid);
6. teisesed eelisjärjekorras olevad võlad (välja arvatud maksejõuetuse kuupäevaks kogunenud intressid);
7. tavalised võlad;
8. seadusjärgsed intressid tavalistelt eelisjärjekorras olevatelt võlgadelt, teisestelt eelisjärjekorras olevatelt võlgadelt ja tavalistelt võlgadelt, mis on arvestatud maksejõuetuks tunnistamise kuupäeva ja võla tasumise kuupäeva vahel;
9. kõik edasilükatud võlad.

Pärast kõigi võlgade täielikku tasumist jäänud ülejääk antakse tagasi võlgnikule või tema õigusjärglastele või volitatud isikutele.

Mõningaid töösuhetest tulenevaid nõudeid käsitletakse eelisjärjekorras ja need tuleb välja maksta pärast menetluskulude katmist, kuid enne kommertspandipidajate ja tagamata võlausaldajate nõuete täitmist.

14 Millistel tingimustel maksejõuetusmenetlus lõpetatakse ja millised on

Lõpetamise tagajärjed (eelkõige juhul, kui menetlus lõpetatakse kompromissiga)?

Üldiselt peetakse maksejõuetusmenetlust lõpetatuks, kui saneerimismenetlus on lõpule viidud ja pankrotihaldur on võlausaldajatele kõik dividendid välja maksnud ja kontod sulgenud ning pankrotihaldur on oma kohustustest vabastatud. Šotimaa kohtupraktikas on siiski otsustatud, et maksejõuetusmenetlus jätkub hoolimata võlgniku ja halduri kohustustest vabastamisest. Selle põhjus on asjaolu, et protsessi võib taaskäivitada kohtule esitatud avalduse alusel või nüüd võib seda teatavatel tingimustel teha Šotimaa pankrotiamet (*Accountant in Bankruptcy*).

Maksejõuetusmenetluse lõpetamise tagajärg on see, et 2016. aasta seaduse paragrahvi 145 kohaselt vabastatakse võlgnik Ühendkuningriigis kõikidest võlgadest ja kohustustest, mis tal olid maksejõuetuks tunnistamise kuupäeval. Seega ei saa võlausaldajad enam nõuda võlgade sundtäitmist. Siiski on ka erandeid, kus võlgnikku ei vabastata rahukohtu (*peace court*) (või ringkonnakohtu) määratud trahvi maksmise kohustusest, mis tahes maksekohustusest hüvitismääruse kohaselt 1995. aasta (Šotimaa) kriminaalmenetluse seaduse (edaspidi „1995. aasta seadus“) paragrahvi 249 tähenduses, mis tahes vastutusest 1995. aasta seaduse paragrahvi 24 lõike 6 kohaselt kohtus deponeeritud rahasumma kaotuse eest; mis tahes vastutusest, mis on tekkinud pettuse või usalduse kuritarvitamise tõttu, mis tahes kohustusest maksta elatist või mis tahes elatiselaadset summat, mis on kehtestatud seaduse või eeskirjadega, või mis tahes korralisest hüvitismaksest, mida tuleb maksta lahutuse korral kohtumääruse või kohustuse alusel, kuid mis ei ole elatis või korraline hüvitis, mille võiks arvestada võlausaldaja nõude hulka, või lapse ülalpidamisrahast 1991. aasta lastetoetuse seaduse (edaspidi „1991. aasta seadus“) tähenduses, mida ei makstud mis tahes ajavahemiku eest enne mis tahes sellise isiku suhtes kohaldatud arestimist, kellel oli kohustus seda maksta, või tööandja suhtes, kelle arvelt see kinni peeti või tuli kinni pidada 1991. aasta seaduse paragrahvi 31 lõike 5 kohaselt.

Usalduslepingu lõppedes vabastatakse võlgnik kõigist tema usalduslepingu kohastest võlgadest, tingimusel et pankrotihalduri arvates on ta oma usalduslepingust tulenevad kohustused täitnud.

Võlausaldajaga kokkuleppe sõlmimise tingimus tühistati Šotimaal pärast 1. aprilli 2015 esitatud maksejõuetusavalduste puhul 2014. aasta pankroti- ja võlanõustamise (Šotimaa) seaduse paragrahvi 18 kohaselt.

Kõigi äriühingu maksejõuetusmenetluste lõpetamise / menetlusest väljumise kohta nii likvideerimise kui ka ümberkorraldamise korral on sätestatud üksikasjalikud menetlusnormid.

Saneerimiskavade jaoks ei ole vaja kohtu nõusolekut, kuid kannatanud isik võib pöörduda kohtu poole, kui ta leiab, et tema huve on tarbetult kahjustatud.

Võlausaldajad nõustuvad võlgniku (äriühingu vabatahtlikus kokkuleppes – rohkem kui 75% poolthääli võla suuruse alusel) või maksejõuetusmenetlust juhtiva isiku (saneerimismenetlus, lihthäälteenamus või kõigi tagatud ja enamuse eelisõigusega võlausaldajate heakskiit juhul, kui tagatiseta võlausaldajate võla tagasisaamist peetakse tõenäoliseks) ettepanekutega.

Kui äriühingu vabatahtlik kokkulepe on heaks kiidetud, on ettepanekuga seotud kõik ettepanekute tegemise hetkel tagamata võlausaldajad.

15 Missugused õigused on võlausaldajatel pärast maksejõuetusmenetluse lõpetamist?

Pärast maksejõuetusmenetluse lõpetamist võivad võlausaldajad pankrotihalduri kohustustest vabastamise edasi kaevata ning neil on ka õigus esitada avaldus menetluse uuesti avamiseks ja taaskäivitamiseks.

Nagu eespool märgitud, tähendab see ühtlasi seda, et kuigi maksejõuetusmenetluse lõpetamine ja võlgniku kohustustest vabastamine tähendab üldiselt, et võlgnik vabastatakse Ühendkuningriigis kõikidest võlgadest ja kohustustest, mis tal olid maksejõuetuks tunnistamise ajal, on olemas erandid. Seetõttu võivad võlausaldajatel siiski olla õigused nõuda nende teatavate väljajäetud võlgade tasumist, hoolimata maksejõuetusmenetluse lõpetamisest.

Pärast menetluse lõppemist võivad võlausaldajad nõuda ka neile jaotatud rahalisi vahendeid (mida ei ole pangaarvele kantud).

16 Kes kannab maksejõuetusmenetluse kulud?

Maksejõuetusmenetluses tekkinud kulud tuleks katta varast kogutud vahenditest. Kui aga menetluskulude katmiseks ei ole piisavalt vahendeid ja pankrotihaldur on Šotimaa pankrotiamet (*Accountant in Bankruptcy*), kaetakse need kulud riigi vahenditest. Kui menetluse läbiviija on pankrotihaldur, mitte Šotimaa pankrotiamet, võib pankrotihaldur pöörduda avalduse esitanud võlausaldaja poole võimalike puudujääkide katmiseks olukordades, kus menetluskulude tasumiseks ei ole piisavalt vahendeid. Enne vahendite võlausaldajatele tagastamist tuleb (müügist saadud rahast) tasuda kõigepealt kulud.

17 Millised on võlausaldajaid tervikuna kahjustavate õigustoimingute tühisust, tühistamist või kehtetust käsitlevad normid?

Tasuta võõrandamised, ebaõiglased eelistused ja muud pettuslikud tehingud võidakse vaidlustada tavaõiguse kohaselt ja vastavalt 2016. aasta seaduse paragrahvi 98 lõikele 11 ja artikli 99 lõikele 8.

Võlgnikupoolse tasuta võõrandamise saab vaidlustada iga võlausaldaja, kes on võlausaldaja võla tõttu, mis tekkis maksejõuetuks tunnistamise kuupäeval või enne seda, või enne usalduslepingu sõlmimist või võlgniku surma. Selle võib vaidlustada ka pankrotihaldur, usalduslepingu alusel tegutsev pankrotihaldur või kohtu poolt tegutsema määratud isik (*judicial factor*).

Tasuta võõrandamise vaidlustamist kohaldatakse juhul, kui võõrandamise teel on võlgniku vara üle antud või võlgniku mis tahes nõue või õigus on täidetud või sellest on loobutud ning kui on ilmnenu mõni järgmistest asjaoludest:

- võlgniku vara on muudetud maksejõuetuks (välja arvatud füüsilise isiku puhul pärast tema surma) või
- võlgnik on sõlminud usalduslepingu, millest on saanud kaitstud usaldusleping, või
- võlgnik on surnud ja tema pärandvara on muudetud 12 kuu jooksul pärast surma maksejõuetuks või
- võlgnik on surnud ja nimetatud 12 kuu jooksul on 1889. aasta kohtu poolt tegutsema määratud isikuid (*judicial factors*) käsitleva (Šotimaa) seaduse paragrahvi 11A alusel määratud isik (*judicial factor*) valitsema tema pärandvara ja pärandvara oli surma kuupäeval täiesti maksejõuetu ning
- võõrandamine leidis aset asjaomasel päeval.

Võõrandamise toimumise päev on päev, millal võõrandamine täielikult jõustus, ja „asjaomane päev“ on juhul, kui võõrandamine on kasulik

- isikule, kes on võlgnikuga seotud isik, päev, mis ei ole varasem kui viis aastat enne maksejõuetuks tunnistamise kuupäeva, usalduslepingu sõlmimist või võlgniku surma, või
- mis tahes muule isikule, päev, mis ei ole varasem kui kaks aastat enne nimetatud kuupäeva.

Kohtusse esitatud hagi korral tehakse kohtumäärus võlgniku vara vähendamise või vara taastamise või muu heastamise kohta, mis võib olla asjakohane, kuid kohus ei tee sellist määrust, kui võõrandamist toetada sooviv isik tuvastab,

- et kohe või mis tahes muul ajal pärast võõrandamist oli võlgniku vara suurem kui tema kohustused, või
- et võõrandamine tehti asjakohastel kaalutlustel või
- et võõrandamise puhul oli tegemist
 - sünnipäeva-, jõulu- või muu traditsioonilise kingiga või
 - see oli heategevuslikul eesmärgil tehtud kingitus isikule, kes ei ole võlgnikuga seotud isik,

mida oli võlgnikul kõiki asjaolusid arvestades mõistlik teha, ilma et see piiraks võõrandamise objekti omandaja poolt või tema kaudu saadud heauskselt ja tasu eest omandatud õigusi.

Võlgniku ebaõiglane eelistus võidakse seaduse kohaselt vaidlustada. Vaidlustada võib võlausaldaja, kes on võlausaldaja võla tõttu, mis tekkis maksejõuetuks tunnistamise, kaitstud usalduslepingu sõlmimise või võlgniku surma kuupäeval või varem. Vaidlustuse võib esitada ka pankrotihaldur, kaitstud usalduslepingu alusel tegutsev usaldusisik või kohtu poolt tegutsema määratud isik. Tehingu tulemus pidi olema eelise loomine võlausaldaja

kasuks ja võlausaldajate kahjuks, kusjuures eelis loodi mitte varem kui kuus kuud enne maksejõuetust, võlgniku sõlmitud usalduslepingut, mis on muutunud kaitstud usalduslepinguks, või võlgniku surma, kui vara on muudetud 12 kuu jooksul pärast surma maksejõuetuks või kohus on määranud isiku vara valitsema. Tehing ei ole vaidlustatav, kui see toimus tavapärase kaubandus- või äritegevuse käigus, sularahas tasumisena võla eest, mis kuulus selle maksmise ajal tasumisele (välja arvatud juhul, kui tehing oli kokkumäng eesmärgiga kahjustada võlausaldajaid), kui tegemist on tehinguga, millega pooled võtsid vastastikuseid kohustusi (olenemata sellest, kas pooled täidavad oma vastavaid kohustusi samal ajal või eri ajal), välja arvatud juhul, kui tehing oli kokkumäng, või võlgnikupoolne volitamine, millega anti isikule, kelle vara on arestitud, luba maksta arestitud rahalised vahendid või osa nendest arestijale, kui on antud maksemäärus või võlgade kohtus registreerimise määrus (*warrant for summary diligence*) ning enne kohtumääruse või korralduse andmist on toimunud arestimine hagiga seotud kolmandate isikute suhtes (*arrestment on the dependence*) või määrusele või korraldusele järgneb täideviidav arestimine (*arrestment in execution*). Vaidlustuse korral teeb kohus, kui ta selle rahuldab, võlgniku vara vähendamise või vara taastamise või muu heastamise määruse, tingimusel et see ei piira heas usus omandatud õigusi ja õigust nõudmiste rahuldamisele selle võlausaldaja poolt või tema kaudu, kelle kasuks eelis loodi.

Äriühingu maksejõuetuse korral, kui äriühing on ametlikus maksejõuetusmenetluses eelistanud konkreetset võlausaldajat või kui ta oli teinud tehingu selle väärtusest madalama hinnaga, võib menetlust juhtiv isik esitada kasusaaja vastu nõude. Likvideerimis- või saneerimismenetlust juhtiva isiku taotlusel võib kohus emba-kumba liiki tehingu tühistada ja kohustada kasusaajat taastama olukorra, milles ta oleks olnud, kui tehingut ei oleks toimunud.

Eelismaksete tagasivõitmise nõuded peavad olema seotud tehingutega, mis toimusid kuue kuu jooksul enne halduri ametisse nimetamist, likvideerimise algust või kahe aasta jooksul eelismakse korral, mis tehti sidusettevõttele.

Nõuded väärtusest madalama hinnaga tehtud tehingute tühistamiseks peavad olema seotud tehingutega, mis tehti 2 aasta jooksul enne neid sündmusi.

Saneerimise, likvideerimise või vabatahtliku kokkuleppe menetlust juhtiv isik võib taotleda kohtult määrust, mis tühistab tehingu, millega peteti võlausaldajaid. Sellise taotluse võib kohtu loal esitada ka tehingu tõttu kannatanud isik.

Saneerimis- ja likvideerimismenetlust juhtiv isik võib võtta ka hüvitusmeetmeid äriühingu juhi vastu, kes on kaubelnud teabega maksejõuetuse kohta, mis tekitas võlausaldajatele lisakahju, tegelenud kauplemisel pettusega või võltsimisega.

Kui kohtule on esitatud likvideerimise taotlus, on pärast taotluse esitamist tehtud vara võõrandamine tühine, kui kohus ei otsusta teisiti.

Viimati uuendatud: 14/06/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.